

Fiurerio susitikimas su vengrų regentu Horthy

BERLIN. IX. 11. Dėl vengrų regento atsilankymo Fiurerio vyriausijoje būstinėje iš neoficialaus šaltinio pranešama dar šiu smulkmenų: Fiurerio susitikimas su vengrų regentu buvo nužymėtas faktu, kad vokiečių ir vengrų kariuomenė nuo pirmųjų žygiamimo prieš bolševizmą dieną kovoja ir nugali petys į petį, siekiant išgelbėti Europos kultūrą ir sunaišinti bolševikiškajį pavojų pasauli. „Tradicinė ginklo brolystė“, apie kuria kalbama oficialiai komunikate ir kuri jau nuo seniai pažymi vokiečių vengrų bendradarbiavimą naujai tvarkant Europą, iš naujo patvirtinama per eilę savaičių patrankų šūvių griausme. Vengrija buvo pirmoji Europos valstybė, kuri prisidėjo prie trišalio pakto, o tuo pačiu prie jaujančių tautų teisinių pagrindų. Kai reikėjo galutinai pašalinti iš Europos žemyno bolševikišką pavoją, Vengrija, kuri jau 1920 metais išėjo komunizmą Belakuno teroro režimo forma iš savo krašto, tuo vėl stojo Vokietijos ir jos sajungininkų pusėje. Šiandien narsus vengrų daliniai jau kovoja giliai Ukrainos širdyje, prie Dniepro, pergalės žygyje 3.000 kilometrų naujosios Europos kovos fronte. Kilo mintis, kad dabar yra atėję laikas antra kartą sustikti abiejų tautų vadams, kurie nuo seniai politiniu atžvilgiu, o dabar ir kariu, eina vienodu keliu. Regento atsilankymo programa buvo visiškai suderinta su kariuomenei tikslais ir nebuvo tokia, kaip savo laiku, kada regentas 1938 m. rugpjūčio 16 d. keliauto per Vokietiją, kada vokiečių tauta gerbiajamam regentui rengė širdingas ovacijas ir kada vyko iškilmingi priėmimai. Ši kartą Fiurerio vyriausiosios būstinės Rytuose atsiškyrimė pirmą vietą užėmė platus Fiurerio ir jo aukštojo svečio pasikalbėjimai

apie bendrą karinę ir politinę padėtį, kurie iš dalies vyko prie kelnių akių, o iš dalies, dalyvaujančių ju artimiausiemis užsieniu politikos ir kariuomenei bendradarbiams: iš vokiečių pusės Reicho užsienių reikalų ministeriu von Ribbentropui ir generalfeldmaršalu Keitelui, o iš vengrų — ministeriu pirmininkui ir užsienių reikalų ministeriu Bardossy ir feldmaršalu leitenantui Szombathely. Svarbiausias atsilankymo punktas buvo iškilmingas Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus įteikimas regentui. Ta proga Fiureris

širdingais žodžiais apibūdino regento karinius nuopelnus, kuris išsiandien vėl, kaip vengrų karo pajėgų vyriausiasis vadas, stovi greta Didžiojo Vokiečių Reicho. Kaip išorinių šių glaudžių kariuoménų saitynėlė, o karto aukščiausią Rytuose kovojančios narsos vengrų kariuomenės pagerbima, Fiureris įteikė regentui Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžių. Su jautriais padėkos žodžiais regentas priėmė tą aukštą dovaną. Ir jis rado širdingus žodžius vokiečių vengrų ginklo draugystei apibūdinti. Tolesnėje programoje buvo regento atsi-

lankymas, jo kariuomenei stabui padidinti, pas kariuomenės vyriausią vadą generalfeldmaršalą von Brauchitschą. Cia buvo smulkiai išdėstyti karo veiksmai, po to kai per pasikalbėjimus su Fiureriu ir vyriausiosios karo pajėgų vadovybės viršininko buvo pranešti apie padėti platiose kariuomenei ribose.

Taip pat vyko atskirų kariuomenei pasikalbėjimų tarp vokiečių karo pajėgų vyriausiosios vadovybės viršininko ir vengrų vyriausiosios karo pajėgų vadovybės viršininko, lygiai kaip asmeniški vengrų ministro pirmininko ir užsienių reikalų ministerio

pasikalbėjimai su Reicho užsienių reikalų ministeriu. Programą papildė draugiškas regento palydovų subuvimas su Fiurerio vyriausiosios būstinės žmonėmis. Savo atsilankymo pabaigoje vengrų regentas priėmė Reicho maršalo pakvietimą.

Iš vengrų pusės, be ministerio pirmininko ir vyriausijojo štabo viršininko, kelionėje dalyvavo: vengrų pasiuntinys Berlyne Sztotov, regento adjutantas generolas Koosas, vyriausijojo štabo operacijų skyrius viršininkas generolas majoras Laszlo, pulkininkas Brunsvikas, vengrų karo ataše Berlyne pulkininkas Homlogas ir užsienių reikalų ministerijos politinio skyrius vedėjas pasiuntinys bės patarėjas Szentmiklosy. Iš vokiečių pusės, greta užsienių reikalų ministerio ir vyriausiosios karo pajėgų vadovybės viršininko, tarp kitų, dalyvavo: Reicho leiteriai Dr. Dietrichas ir Bormannas, OKW karo pajėgų vadovybės štabo viršininkas artilerijos generolas Jodlis, vokiečių pasiuntinys Budapešte von Jagowas, generolai Bodenschatzas, Hiemeris ir Wartimontas, vokiečių karo ataše Budapešte pulkininkas Toussaint, pasiuntinės baronas von Doernbergas ir Hevelis, taip pat Fiurerio adjutantai SS grupės vadas Schaubas ir pulkininkas Schmundt.

Bolševikai žiauriausiai būdais žudo vokiečių karius

BERLIN. DNB patyrė, kad neaprēpiamoje miškingoje srityje prie Disnos vokiečių pėstininkai buvo atsiskyrę nuo savo kuopos ir buvo apsuptyi. Kitą dieną, išvalant mišką, buvo nustatyta, kad iš tų atsiskyrusių vokiečių pėstininkų nė vienas neišliko gyvas. Didžiausia jų dalis per ivykius miške kautynes buvo sužeista ir paskui niekingiausiu būdu nužudytos.

Vieni buvo sušaudyti, talkant jems į spraudą, kiti buvo nužudyti durtuva bei šautuvu buožemis daužant į veidus. Iš pasilikusių nužudytyų karių žymiu aiškiai buvo matyti, kad sužeistiesių planingai buvo nužudomi. Kitoje vietoje maždaug iš dešimties metru atstumo bolševikai iš kulkosvaidžių apšaudė vieno vokiečių priešakinio dalinio sanitariini sunkvežimį. Tame sunkvežimyje buvo penki sužeisti vokiečių kariai. Sunkvežimiui sustojus, jis užpuolė apie 10 bolševikų, kurie ištraukė iš sunkvežimio neštuvus su sužeistais. Vienas prie šo-

ferio sėdėjė lengvai sužeis iš vokiečių karys spėjo pabėgti į krūmus, iš kur jis girdėjo, kaip jo draugai buvo sušaudyti. Netrukus atvykės vokiečių šarvuociai daliuys ieškojo užpultojo sanitarinio sunkvežimio karių, kuriu trys jau buvo nukankinti. Bolševikai jų kiaušus sudaužė su šautuvu buožemis ir nužudė peršaudami jiems vidurius.

BERLIN. DNB iš karių sluoksninių patyrė, jog, apžiūrint Androsovo, karo lauką, buvo rasā irodymu, kaip elgiasi bolševikai su patenkantčiais i jų rankas sužeistais. Buvo rasas vienas i pilvą peršautas pėstininkų leitenan-

tas, kuris lalkė rankoje tvarstį ir, matyt, rengesi persiristi žaizdą. Jo veidas buvo sužalotas jau vėliau suduotu jam i veidą smūgiu šautuovo buožemis. Kitoje vietoje sužeistiesiems priglausti buvo rasti du vokiečiai, kurių vienam buvo peršautas pilvas, o antram — abi kojos. Viešam iš tų vokiečių buvo peiliu perdurtas kaklas, o antram buvo išdurto abu akys. Vienas puskarininkis buvo valandą prieš puolima suvartas ir atneštas į sužeistiesiems priglausti vieta. Ta vieta pateko į bolševikų rankas. Minėtas puskarininkis buvo rastas su sužalotu liki nepažinimo veidu ir su nuplėstais tvarstais.

Rooseveltas provokuoja toliau

BERLIN. IX. 11. Vokiečių spauda aiškiu neutralumo ištymo laužu vadinā Roosevelto įsakymą, kuriuo ateityje Jungtinė Valstybių piliečiams leidžiama naudotis kariaujančiu kraštu, tai gė ir Anglijos, laivais.

Ryšium su tuo „Deutsche Allgemeine Zeitung“ primena Roosevelto pareiškimą, kuriame jis, kaip tik išeidamas iš Jungtinė Valstybių neutralumo ištymo, laivininkystės nuostatus pabrėžė kaip irodymą Jungtinė Valstybių siekimo išlikti už karo ribų. Šiandien, rašoma toliau laikraštyje, nesbetiki tuo būdu galésias valdyti jo apgautus gyventojus. Naujas įsakymas, kaip laikraščis pabrėžia, visiškai aiškiai tarnauja tam tikslui, kad būtų sukelti konfliktai ir kad Jungtinės Valstybių priartėtų prie karo. Baigdamas laikraščio Roosevelto įsakymą vadina nauju Jungtinė Valstybių

provokatorišku sėkimu irodymu. Laikraštyje „Berliner Boersenzeitung“ konstatuojama, jog Jungtinė Valstybių prezidentui nepavykus „Greer“ ivykiu ir kita panašios rūšies apgaulingais manevrais apdumti Jungtinė Valstybių gyventojų proto, dabar jo išleidžiamas įsakymas, kuriuo lengva ranka panalkinamas vienam iš pagrindinių neutralumo ištymo nuostatų. Laikraščis primena tai, kad Vokietija gindama si nuo britų bado karo pasikėsimimo, turėtų remdamasi tarpautiniais susitarimais, skandinti kiekvieną anglų laivą. Toliau laikraščis konstatuoja, kad „vyriausiasis demokratijos apaštala“ tuo dekreto aiškiai apsilenkė su tautos atstovavimo principu ir nesigédina statyti žmonių gyvybę į pavoju, ty žmonių, kuriems jis viša laiką žadėjo „išlaisvinimą nuo baimės ir vargo“. Toliau laikraš-

tyje nurodoma: „Prezidentas Rooseveltas žino, kad ten, kur vedamas karas, galioja karo ištymai, nors prezidentas ir stato į pavoju žmonių gyvybes, siekdamas suteikti naujos medžiagos savo kurstymu kupinai spaudai ir nauja preteksta kariūnams priemoems prieš Vokietiją“.

Laikraščio „Berliner Lokalzeiger“ straipsnyje, pavadiname „Bilogi užmaskuotas nusikalimas“, naujosios Jungtinė Valstybių prezidento priemonės apibūdinamos kaip vieša provokacija, kuri Jungtinė Valstybių vyriausybė turi patarnauti plačioms Šiaurės Amerikos masėms nutekti vis labiau Roosevelto trokštamos karo politikos prasme. Laikraščio nuomone, Roosevelto karo politika visų jo iškilmingų pasižadėjimų akivaizdoje niekados nėra taip aiškiai pasireiškusi, kaip šiuo įsakymu.

Karttiesa

BELGRADAS. Vietos rusų stačiatikių sluoksniuose Canterbury arkivyskupo atsišaukimas melstis už Sovietų Sąjungos laimėjimą su kėlė didžiausią pasipiktinimą. Arkivyskupas Anastazijus Belgrade pasakė Šiominis dienomis pamokslą, kuriame jis aštriausiai žodžiai pasiskė prieš Canterbury arkivyskupą. Anastazijus priminė, kad tas pats Canterbury arkivyskupas, kuris dabar ragina tikinčiuosius melstis už bolševikus, 1935 metais vienoje savo kalboje apibūdino bažnyčios padėti Sovietų Sąjungo-

je šiaisiai žodžiai: „Praėjo daugiau kaip 15 metų, kai bedieviškaiji tigriniai sudavė smūgi Rusijos bažnyčiai. Tūkstančiai vyskupų ir dvasininkų yra dar GPU kalėjimose arba kenčia tolimiausiose Sibiro srityje ir kankinasi bėsystėje stovyklose Sovietų Sąjungos šiaurėje“. Kas pasikeitė nuo 1935 metų Rusijoje? Nieko. Nežiūrint į tai, Anglijos arkivyskupas šiandien kreipiasi su maldomis į danų, kad jis palaikytu tą režimą, kuri jis dar nesenai buvo taip smarkiai pasmerkęs.

Pabėgęs su eilėmis, ēmiaus matematikos, kuriai labai esu dėkingas, kad ji man iš tirkųjų sutrumpino visą karceryje buvimo laiką. Pradėjau nuo logaritmu. Iškėliau klausimą, kokiu būdu Pševalskis sudarė penkiazenklį logaritmu lentelę. Po kelių dienų darbo man visiškai paaškėjau formulę, kurią pagalba Pševalskis ir Haussas galėjo sudaryti tas lentelės. Cia didžiausias buvo tas sunkumas, kad nebuvó nei kuo nei ant ko rašyti — viskas reikia daryti mintinai, visi pasižymėjimai daryti savo galvoje. Tačiau laiko tam reikalui visiškai pakako, nes darbas neskubus. Bet beieš kodamas tų formulų, atradau tokį nuostabijų skaičiavimo reiškinį, kad man jokiui būdu ir šiandien galvoje netelpa, kad galėtų žmogaus protas juos išaiškinti. Labai norėčiau sužinoti, ką kalba apie juos matematikai, nes, mano manymu, tie reiškiniai nepasiduoda jokiui normaliam bei logiškam samprotavimui, būtent: mūsų dešimtainio (arabų) skaičiavimo skaitmens iš eilės — 1, 2, 3... 9, pakelti į penktą laipsnį, gautų skaičių gale duoda vėl tuos pačius eilinius skaitmenis 1, 2, 3... 9. Niekaip negaliu suprasti, ar tas arabas ar indas, kuris išrado dešimtainį skaičiavimą, galvojo apie tai, ar jam tik taip atsitiktinai išėjo. Taip pat mane nustebino Pitagoro teorema (stačiojo tri-

kampio statmenų kvadrato suma lygi ištrizainės kvadratui), kad tarp begalinės daugybės yra tik vienintelė figūra, kurią galima matuoti sveikais skaičiais, būtent: $3^2 + 4^2 = 5^2$. Tai vienintelis tokis santykis. Be šių, radau dar ištisą eilę reiškinį, kurių negalėjau ir negaliu suprasti.

Tačiau tas darbas man tiek daug palengvino būti karceryje: nors smegenys pavargdavo iki visiško apkaitimo, bet laikas, šaltis ir palos sienos su kreivomis durimis manęs tiek daug nebekankino.

Vasario pabaigoje i Docius karceryje atvedė dar vieną labai triukšmantį paminėj, kuris nežmonišku balsu staugdavo ir staugdavo, kol pailsdavo. Kad ir Docius, senam septyniasdešimt ketvirtojo karcero gyventojui, matyt, jis labai nepatiko, nes ir jis lieovesi dainavęs ir triukšmavęs. Vieną kartą turėjau skanaus juoko. Naujas Docius draugas, nustojo staugti, paklausė Docių:

— Kaip to prižiūrėtojo pavidė?

— O kam tau jo pavidė reikalinga, ką tu iš jos dirbs? — visiškai autoritetingai klausimiu į klausimą atsakė jam Docius.

Kai girdėdavau, Docius jokiui būdu negalėjo pakęsti, kad jo naujas kaimynas nevaikščioja į ruošą ir savo išmatas čia pat praryja. Todėl vieną sykį prie jų karcero durų pasigirdo didžiausias triukšmas:

— Docius, Docius, ką tu ten darai! — šaukė prižiūrėtojas į durų „vilkeli“.

— Aš jam, rupūžei, snukį ištrinsiu, kad jis čia daugiau... nebeestu... Aš jis pamokysi. Net koktu žiūrėti, ką jis čia dirba... — aiškinosi Docius, ir toliau savo kaimyno snukį trindamas. — „Paškudnikas“ — jis man visą kamerą užteršė... (B. d.)

— Joneli, nedaryk to, prašau taves dėl vaikų... — tai pasakius, jis tuoju išnyko. Pasijutau begulį tame pačiame karcero pasienyje — šonais skaudėjo ir gerokai jau buvau sušaless. Pašokes iš guolio, pradėjau vaikščioti po kamerą ir melstis už Justina ir Juozą. Pasivaikščiojės ir pasimeldės pasijutau tiek stiprus ir ištvermingas, kad net pradėjau šlyktėtis pirmykščia nusižydymo mintimi. Dar perskaiciu įrašą siejome: „Kentek, sūnau, ir Dievas kentėjo“. Taip, reikia vyriškai kentėti. Reikia laukti, kol jie nužudys, bet pačiam žudyti — ne. Ir a. a. Juozas su Justina taip aiškiai įspėjo, kad to nedaryčiau. Pagamintai įrankiai įkišau į kamašo aušliuką, kad prižiūrėtojai bekrėsdami neatrastų. Vėliau, jau kitose kamerose, tas prietaisas buvo mūsų naudojamas kitiems reikalams.

Nusižydymo mintį išvariau iš savo galvos, apie mirtį ir jos paslapčių daugiau nebegalvoju. Bet kai dabar užmušti tą be galio prailgusį laiką su prie blandžia elekros šviesa, kuri dieną naktį vis ta pati ir taip jis man įkyrėjo? Jei ne pelės, kurios visiškai su manim susidraugavo, ir Docius dainos septyniosdešimt ketvirtojo kameroj, tikrai būtų galima iš pro-

Deutsche Exportkraft

DaD. Berlin, im September

Eine Rückschau auf die Geschäftsberichte zahlreicher deutscher Industriegesellschaften führt zu interessanten Feststellungen hinsichtlich der Pflege des deutschen Industrieexports. Wenn sich auch einerseits ergibt, dass manche Ausfuhrkapazität, die vor allem auf das Übersee-Geschäft eingestellt war, oder durch vordringlichere Arbeiten für den Inlandsmarkt zurückgedrängt wurde, ungenutzt blieb, so zeigt sich andererseits doch überwiegend, dass der deutsche Export auf den verbliebenen europäischen Märkten auch während des Krieges mit wirtschaftlichem Erfolg aufrecht erhalten werden konnte.

Das Bestreben der deutschen Betriebe geht unverkennbar dahin, das grosse Exportpotential zu erhalten und es neben der Intensivierung der Inlandserzeugung nicht aus den Augen zu verlieren. Es zeugt zweifellos von der unermüdlichen Initiative der deutschen Außenhandelswirtschaft, wenn sie heute bereits über die Kriegszeit hinaus Vorsorge trifft. In diesem Sinne werden in Deutschland auch solche Exportindustrien, die nur dem zivilen Bedarf dienen, selbst bei knappen und kontingentierten Rohstoffen bewusst durch den Krieg hindurch erhalten, um nach dem Kriege sofort einsatzbereit zu sein.

In Analysen und Beobachtungen der europäischen Absatzmärkte gehen die exportorientierten deutschen Betriebe den Strukturwandlungen der anderen Länder, den Produktionsverlagerungen, den Verschiebungen zwischen Landwirtschaft und Industrie, den Umschichtungen im Kreise der Verbraucher auf den Grund. Auf diese Weise sind z.B. verschiedene deutsche Berichte zu der Feststellung gelangt, dass für die nächsten Jahre in den Ländern Südosteuropas eine Zunahme der städtischen Bevölkerung mit vermehrtem Bedarf nach Gegenständen städtischer Lebenshaltung zu erwarten ist.

Die erwarteten Chancen für die Nachkriegszeit zeichnen sich in den verschiedenen Wirtschaftszweigen schon so deutlich ab, dass man es in Deutschland für nötig hält, den Verkaufsapparat schon jetzt für die Belange des kommenden Exportes ausreichend bereitzuhalten, obwohl die gegenwärtigen Verkaufsverhältnisse eine solche Vergrößerung noch nicht rechtfertigen. Die Erwartungen gründen sich nicht nur darauf, dass Deutschland in Zukunft eine günstigere Stellung am kontinentalen Markt haben wird als früher, sondern man rechnet auch mit einer allgemeinen Bedarfsssteigerung, besonders bei den zu industrialisierenden Ländern.

Produktions- und Konsumtoren aller Art. Man hofft, dass der wirtschaftliche Aufbau des neuen europäischen Lebensraumes eine Kaufkraftvermehrung und eine Hebung des Lebensstandards nach sich zieht.

Jeder zehnte Estländer wurde verschleppt oder ermordet

Auslandsjournalisten besuchen Reval — Eindrücke des Grauens

HELSINKI, 12. SEPTEMBER.

Als erste auswärtige Pressevertreter hatte seit dem Einzug der deutschen Truppen eine Gruppe von finnischen, italienischen, amerikanischen, schwedischen und deutschen Journalisten Gelegenheit, Reval zu besichtigen. Der estnische Bürgermeister von Reval schilderte ihnen in einer Begrüßungsansprache das Schicksal der Stadt und sagte unter anderem, dass die Bolschewiken schrecklich gehaust hätten. Unabschbare Menschenmassen seien verschleppt oder auf der Stelle niedergemacht worden. Man habe schon lange auf die Befreiung durch die deutschen Truppen gewartet, die nun endlich gekommen sei. „Die ersten deutschen Soldaten“, sagte der Bürgermeister, wurden mit Blumen überschüttet, die Menschen umarmten sich und bejubelten die Truppen für die Rettung aus der Not der Bolschewisten. Dank der Bevölkerung des Landes dem Deutschen Reich und seinem Führer Adolf Hitler“.

Die Journalisten erzählen weiter, dass der äussere Rahmen und die ganze Atmosphäre der Stadt unversehrt geblieben, aber gekennzeichnet sind von dem Schmerz, den der bolschewistische Terror den Angehörigen der Zehntausenden von Verschleppten zugefügt habe.

Der zweite Bürgermeister der Stadt berichtet, wie nach der Verstaatlichung der Betriebe und den Enteignungen der politische Terror begann, der immer grössere Opfer forderte. Das Ergebnis war, dass 150.000, also mehr als 10% der Gesamtbevölkerung Estlands, verschleppt oder ermordet wurden. Heute lasse sich das ganze Estland noch garnicht übersehen, so hob der zweite Bürgermeister hervor, da die Bolschewisten alle Listen der Verhafteten vernichtet haben. Von dem Besuch der Schlachtfelder nahmen die Journalisten den Eindruck des

Grauens mit. Unter anderem hatten die Bolschewisten in ihrer Vernichtungswut auf ihrer Flucht Hunderte von Pferden auf den deutschen Friedhof geführt, sie dort an Grabkreuze gekettet und mit Bajonettischen oder Kugeln getötet. In der Stadt selbst liegen noch grosse Mengen von Kriegsmaterial herum, hunderte von Geschützen, tausende unversehrte Kraftwagen. Das Stadtleben nimmt bereits wieder einen normalen Lauf. Seit dem 10. September ist ein grosser Teil der Geschäfte wieder eröffnet.

und 350 Jäger. Den 1238 Luftsiegen des Geschwaders stehen lediglich acht eigene Verluste gegenüber. Sechs Flugzeugführer des Geschwaders mussten im Feindgebiet notlanden. Sämtliche sechs Flugzeugführer schlügen sich in Zeiträumen bis zu 12 Tagen wieder bis zu den eigenen Linien durch.

Das Hauptquartier der italienischen Wehrmacht meldet u.a. erfolgreiche Angriffe der Achsenluftwaffe auf die Verteidigungs-, Hafen- und Versorgungsanlagen von Tobruk. Außerdem wurden Truppenlager von Marsa Matruh und Autokolonien im Gebiet der Oase von Siwa wirksamen Angriffen unterzogen. Italienische Bomber landeten einen Volltreffer auf ein britisches Handelsschiff in der Nähe von Tobruk. Deutsche Flugzeuge trafen einen feindlichen Torpedoboote zuerst auf Fart oestlich von Sollum. Im Luftkampf haben deutsche Jaeger 5 Hurricane abgeschossen.

Pierre Laval konnte nach rund zwewochiger Behandlung am Donnerstag das Krankenhaus wieder verlassen.

Der älteste Sohn der bekannten finnischen Sportfamilie, Kalle Järvinen, der der beste finnische Kugelstoßer war, ist am der finnischen Front gefallen. Ebenso fand der bekannte Skiläufer Kalle Jalkanen, im Kampf gegen die Bolschewisten den Soldatentod.

Die englische Admiraltät gab amtlich bekannt, dass das Hilfschiff „Tonbridge“ versenkt worden ist.

Der Arbeitsfrieden in Oslo ist wieder hergestellt. Zwischenfälle haben sich nicht mehr ereignet.

KURZE TAGESMELDUNGEN

Der deutsche Reichskommissar in den baltischen Ländern hatte, wie DNB erfährt, eine Unterredung mit dem Bischof von Kaunas und führenden Vertretern des katholischen Klerus. Reichskommissar Lehse brachte dabei zum Ausdruck, dass seine Behörde dem Wiederaufbau der katholischen Kirche in diesem Rauge grosses Interesse entgegenbringe und gewillt sei, ihn nach besten Kräften zu fördern.

Deutsche Archäologen werden sich, wie die Direktion des hiesigen

archäologischen Museums mitteilt, an den in grösserem Umfang geplanten Ausgrabungen in Bulgarien beteiligen.

Unter dem Leitgedanken „Deutsches Kulturschaffen“ veranstaltet das Auslandsamt der Dozentenschaft der deutschen Universitäten und Hochschulen in München von 14. bis 20. September eine Tagung, die eine Fülle interessanter und wertvoller Vorträge und sonstige Veranstaltungen aus fast allen Gebieten des deutschen Kulturschaffens bringt.

Das Jagdgeschwader Trautloft erzielte am 7. September seinen 1200-sten Abschuss und hat seither die Zahl von 1238 Luftsiegen erreicht. Unter den im Osten abgeschossenen 350 Flugzeugen waren 500 Bomber

Ritterkreuz für Reichsverweser von Horthy
Der Führer ehrt damit die Tapferkeit der ungarischen Truppen —
Zweitägiger Besuch im Führerhauptquartier

Aus dem Führerhauptquartier, 11. September. Auf Einladung des Führers stattete der Reichsverweser des Königreiches Ungarn von Horthy vom 8. bis 10. September dem Führer in seinem Hauptquartier an der Ostfront einen Besuch ab. Der Reichsverweser war begleitet von dem königlich-ungarischen Ministerpräsidenten und Aussenminister von Bardossy sowie dem Chef des ungarischen Generalstabes, Feldmarschall-Leutnant Szombathely.

Der ungarische Gesandte in Berlin Feldmarschall-Leutnant Sztojay sowie der deutsche Gesandte in Budapest von Jagow nahmen gleichfalls an der Reise des Reichsverwesers teil. Während des Aufenthaltes fanden Besprechungen zwischen dem Führer und dem Reichsverweser über die politische und militärische Lage statt. Die Besprechungen waren getragen von dem Geiste der traditionellen Waffenbrüderlichkeit der beiden Völker, die heute im gemeinsamen Kampf gegen den Bolschewismus ihre erneute Bewährung finde.

Während seines Aufenthaltes im Hauptquartier des Führers stattete Reichsverweser von Horthy dem Oberbefehlshaber des Heeres, Generalfeldmarschall von Brauchitsch, im Oberkommando des Heeres einen Besuch ab und folgte zum Abschluss seines Aufenthaltes einer Einladung des Reichsmarschalls Göring in sein Hauptquartier. Die Besprechungen des Führers mit dem Reichsverweser des Königreiches Ungarn, von Horthy fanden am 10. September ihren Abschluss.

Der Führer verlieh in feier-

licher Form dem Reichsverweser in dessen Eigenschaft als Oberster Befehlshaber der königlich-ungarischen Wehrmacht das Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes. Der Führer ehrt damit die Tapferkeit der königlich-ungarischen Truppen, die in treuer, bewährter Waffenbrüderlichkeit Seite an Seite mit den deutschen Soldaten gegen den bolschewistischen Feind europäischer Kultur im Felde stehen.

Rundfunkbotschaft an das ungarische Volk

Budapest, 12. September.

Wie Ministerpräsident und Aussenminister von Bardossy in einer Rundfunkbotschaft an das ungarische Volk ausführt, stehe Ungarn heute zum 2. Mal im Kampf gegen den Bolschewismus. Doch während es das erste Mal vor 22 Jahren, geschwächt nach den Blutopfern des Weltkrieges, im eigenen Lande damit fertig werden musste, kämpfe es diesmal an der Seite der deutschen Wehrmacht zusammen mit den Söhnen vieler anderer Völker. Vom Dank und Segen der ganzen Nation begleitet, wüssten die ungarischen Soldaten sehr wohl, wofür sie kämpften, sähen sie doch in diesem Kriege zum zweiten Mal, welches Leid und Elend die Sowjetmacht mit sich brächte. Ziel dieses Ringens sei der Schutz des christlichen Abendlandes. Ganz Europa stehe dem Ungeist der Gotlosigkeit und der Zersetzung gegenüber.

DER GESTRIGE OKW — BE-RICHT

Aus dem Führerhauptquartier, 11. September.

Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Osten verlaufen die Angriffsoperationen weiterhin erfolgreich.

In Nordafrika erzielten deutsche Kampfflugzeuge am gestrigen Tage Bombenvolltreffer in Vorratslager des Feindes bei Tobruk und Marsa Matruh, zersprengten Kraftfahrzeugkolonnen und zerstörten Bahnanlagen im Nordägypten. Im Golf von Suez vernichtete die Luftwaffe in der Nacht zum 10. September ein Handels Schiff von 6.000 BRT. Bei Luftkämpfen vor der nordafrikanischen Küste verlor der Feind am 9. September fünf Jagdflugzeuge.

Kampfhandlungen des Feindes über dem Reichsgebiet fanden weder bei Tage noch bei Nacht statt.

Hanns Lerch

Anfang und Ende

Eigentlich hatte Hansjörg gar nicht mit dieser Straßenbahlinie 110 fahren wollen. Aber als er gerade an der Haltestelle stand, kam die Linie 110 an und nicht die allein, auch eine junge, schlank Schaffnerin, blondhaarig und blauäugig, kam mit, und dann rief auch jemand „Hansjörg“. Und das war der alte Oberlehrer Mathias. Kann ja ein Stück mitfahren“, lachte Hansjörg, stieg ein, schüttelte dem Oberlehrer die Hand und fuhr fort: „Habe ja Urlaub seit gestern!“ — „Braungebrannt siehst du aus“, meinte der Oberlehrer, „und wie geht's sonst?“ — „Gesund und munter“, rief Hansjörg und sass schon neben dem Oberlehrer. Dann hatte er allerhand zu erzählen. Vom Westen und vom Osten. Und der Oberlehrer würzte Hansjörgs Redefluss sofort, wie er es gern tat, mit einem lateinischen Sprichwort: „Festina lente, Elle mit Welle, mein Junge, sonst kann ich nicht folgen!“

Doch Hansjörg erzählte weiter. Der Oberlehrer hörte lange zu. Dann begann er zu fragen, und da kam das Gespräch natürlich auf Lieselotte. Wie es denn zwischen Hansjörg und der braunen Lieselotte stehe? — Hansjörg wollte nicht recht mit der Sprache heraus und schielte auf die blonde Schaffnerin, die seiner Bank immer näher kam. Der Oberlehrer nahm es als Befangenheit und meinte: „Ja, mein Junge, was du auch tust, tue klug und bedenke das Ende...“ — „Gewiss“, lachte Hansjörg, auf Lateinisch „Quid quid agis, prudenter agas...“ — Da fragte die blonde Schaffnerin: „Wie weit, bitte? Quid quid agis, prudenter agas...“, wiederholte der Oberlehrer bedächtig. „Et respice finem“, rief hell die Schaffnerin. — „Nanu“, fuhr Hansjörg auf, „Sie verstehen lateinisch?“ — Die Schaffnerin wies nur lachend auf ihren Uniformarmband. Und da stand: „Studentischer Hilfsdienst“ — „Verflucht!“ sagte Hansjörg. — „Wie weit?“, wiederholte die Schaffnerin und klappte den Deckel der Fahrscheintasche auf.

Natürlich ad finem, bis zum Ende, lächelte Hansjörg.

„Also Endstation“, meinte die Schaffnerin und kassierte. Am Zentralplatz stieg der Oberlehrer Mathias aus. Hansjörg jedoch fuhr weiter, bis zur Endstation... Und jedesmal, wenn die blonde Schaffnerin an seinem Platz vorbeikam, gab es ein gegenseitiges leises Lächeln. Endlich war die Endstation da, links und rechts standen gelb und reif die Felder... — „Haben Sie jetzt Pause?“ fragte Hansjörg die Schaffnerin, als er aussiegte. — „Sieben Minuten“. — „Darf ich Ihnen Gesellschaft leisten?“ — „Haben Sie soviel Zeit?“ — „Ach, noch viel mehr! Vierzehn Tage Urlaub...“ — Als die Beiden sich am Abend wieder trafen, sah die blonde Schaffnerin in einem netten, grauen Kostüm so entzückend aus, dass Hansjörg langsam sagte: „Et respice finem...“ — „Und bedenke das Ende“, lachte sie, „meinen Sie, dass Ihr Arlaub so schnell zu Ende geht?“ — Ach, der ging wirklich schnell genug zu Ende.

Als sie jedoch am Abend des letzten Urlaubstages eng umschlungen spazieren gingen, sagte sie langsam: „Und jetzt ist es das Ende, das zu bedenken ist...“ „Nein, Brigitte“, sagte Hansjörg langsam, „nicht das Ende ist's, der Anfang ist es zu einem langen Leben, wenn ich wieder komme. Und ich komme wieder!“

Menschen ohne Schwerkraft

In Deutschland läuft ein neuer Kulturfilm

Menschen ohne Schwerkraft — das sind die Artisten. Oder richtiger gesagt: Von den physikalischen Gesetzen der Schwerkraft haengen selbstverständlich auch die Artisten ab, aber in ihren „Tricks“ haben sie die Schwerkraft ueberwunden. Wir sagten: „Tricks“. Gewiss! Aber die „Tricks“ des Artisten sind keine Kniffe, keine Kunststuecke — sie muessen im Gegenteil in einer oft jahrelang waehrenden Uebungszeit erlernt, erarbeitet und immer wieder neu erkaempft werden. Das Artistendasein ist ewiger Kampf um Leistung und Koennen. Fuer zehn Minuten Arbeit auf der Buehne holen sie das Letzte aus ihrem Koerper heraus. Fuer den Ruhm, als artistische „Glanznummer“ zu gelten, steigern sie ihre Energien zu uebermenschlichen Leistungen empor. Fuer die nervenkitzelnde Erregung, die sie den Zuschauern bieten, spielen sie Abend fuer Abend mit der Gefahr, sich zum Kruppel zu stuerzen. Ihr Lebensgesetz lautet: Probieren! Probieren! Und noch einmal Probieren! Der beruehmte Jongleur Rastelli hat zehn Jahre lang taeglich sechs Stunden probiert, ehe er die „große Nummer“ war, die auf der ganzen Welt bewundert worden ist.

Der akrobatische Artist treibt physikalisches Praktikum, ohne sich dessen bewusst zu sein. Er setzt die Zentrifugalkraft gegen die Schwerkraft ein, er versucht und erreicht artistische Leistungen, die geradezu ein Hohn auf die physikalischen Gesetze sind. Aber was schert ihn die wissenschaftliche Erkenntnis! Gerade weil er sie missachtet, weil er die natuerlichen Gesetze zu beugen versteht, ist er ein Artist, ein Mensch, der mehr kann, als man eigentlich logischerweise koennen duerfte... Und diese Dinge im artistischen Dasein will der Kulturfilm von den „Menschen ohne Schwerkraft“ sinnfaellig schildern. Er will dem Beschauer klar zu machen versuchen, dass hinter scheinbar leicht zu meisternden artistischen Leistungen in der Regel eine Unsumme von Muehen, Qualen, Fehlschlaegen und Enttaeuschungen steckt, bevor die „Nummer“ endlich stand!

Sowjetische Kampfgruppe vernichtet

EIN KESSEL IM MITTLEREN FRONTABSCHNITT - HEFTIGE KÄMPFE NÖRDLICH KIEW

Berlin, 12. September. Im mittleren Abschnitt der Ostfront schlossen am 10. September die deutschen Truppen eine sowjetische Kampfgruppe ein und vernichteten sie. In den Vernichtungskämpfen und bei Aufräumung des Kessels wurden bisher 2.000 Gefangene eingefangen. An anderer Stelle griffen die Sowjets mit Unterstützung durch Panzerkampfwagen die deutschen Stellungen an. Die deutsche Infanterie ging jedoch zum Angriff über und warf die Bolschewisten im Gegenstoss. Die Sowjetverbände zogen sich eilig zurück. Von den nachstossenden deutschen Truppen wurden dreizehn sowjetische Panzerkampfwagen vernichtet. An einem anderen Punkt des gleichen Frontabschnittes verloren

die Sowjets zehn weitere Panzerkampfwagen. In einer Ortschaft entwickelten sich gestern schwere Häuserkämpfe. Im Nahkampf waren die deutschen Soldaten die Bolschewisten aus dem Ort. Eine motorisierte deutsche Abteilung, die noch während der Kämpfe den Ort umfuhr, überraschte auf der aus dem Ort herausführenden Landstrasse einen sowjetischen Stab und nahm ihn gefangen. Im Raum nördlich Kiew entwickelten sich am 10. September in dem Abschnitt einer deutschen Division heftige Kämpfe. Die deutschen Truppen zerschlugen im Verlauf dieser Kämpfe die sowjetischen Verbände und lösten sie in einzelne versprengte Gruppen auf.

Intensyvinkime kooperatinę veiklą

Lietuva kaip žemės ūkio kraštas ir savo struktūra sudaro palyankią dirvą kooperacijai, gali operacija padeda žemės ūkiui kilti. Kooperatyvai su savo sąjungu centru pagalba sugebėjo imtis priemonių ir prieš netolimos praeities liberalistinėje ūkio sistemoje išaugusiai žydų kapitalą, atkovodami žymiai didžių prekybos, importo bei eksporto. Nereikia klaudinti suprasti kooperatinės prekybos charakterio, nes ji esmingai skiriasi nuo žydiškos, neriboto peno siekišančios, prekybos. Kooperatinės prekybos tikslas — ne pelnas, o bendras krašto ūkio bei žemės ūkio pramonės kėlimas, varotojų ir gamintojų interesu derinimas, aprūpinimas jų reikalingomis prekėmis, supirkimas ir atidavimas užsienio rinkai jų gaminiui, kainui normavimas ir bendras prekybinės srities sukūrėtinimas. Neusklytai tvirtindami, kad žymiai didžių mūsų krašte pasiekė ūkio ūkio laimėjimų yra kooperatinio darbo išdava. Elevatoriai ir javų laikymui pritaikyti sandėliai, gerai įrengti ir laiko reikalavimus atitinkančiu pieninių tinklas, mėsos gaminių bei linų apdirbimo fabrikai, pagerintos veislės gyvulai ir daug kitų dalykų yra įgyta per bendrą kooperatinį darbą. Būdami gyvi šiu fakty liudytojai, nesvarbu kas bebutume, ūkininkai, darbininkai ar kt., privalome pripažinti, kad kooperatinio darbo metodas yra tinkamiausia ir iš-

Belgijai užteks duonos ir bulvių

STOCKHOLMAS. „Nya Dagbladet“ skelbia United Press pranešimą iš Bruselio. Toje žinijoje sakoma, kad Belgija šią žemėm galiai pasitiki su ištekliniu, kad bulvių pareikalavimas krašte bus patenkintas. Atrodo, kad iš duonos pareikalavimas Belgijoje šiaisiai metais bus patenkintas. Manoma, kad šiu metu derliaus krašto pareikalavimui patenkinti pačius.

Fantastiškos kombinacijos dėl Špicbergeno

STOCKHOLMAS. „Retai anglių spaudoje geografijos nežinojamas taip labai pasireiškė, kaip komentaruose apie britų pajėgų išlaipinimą Špicbergene“, rašo laikraštis „Svenska Morgenbladet“. Tuose sėdėjamas, kad iš vokiečių pramonės atitinkas svarbus anglies tiekimo šaltinis, rašoma toliau laikraštyste, tačiau neturima jokio supratimo apie tai, kad jūra aplink Špicbergeną kiekvienu metu gali užsulti. Esą spėjiliuojama dėl laivyno bazės įsteigimo Špicbergene ir kalbama net apie aviacijos bazę ledynu srityje. Net Anglijos karo ministerija taip fantastiskai kombinuojanti.

PAVOJINGAS NUOTYKIS AFRIKOS DYKUMOJE

ZENEVA. Kapštato laikraštis „The African World“ praneša, kad su viena moterimi Mlanje srityje, Rodezijoje, buvo labai pavojingas nuotykas. Važiuojant jai automobiliu per dykumą, ant automobilio stogo užšoko liūtas. Nė kiek nenusigandusi, kelialautoja tuo visu greičiu paleido mašiną, ir netrukus iš pavyko nusikratyti neprašytuoju svediu.

Kitas liūtas užpuolė prie Zombos paštu valdybos sunkvežimi, išskabindamas nagais į duris. Jis smarkiai apgadino sunkvežimi, bet po kurio laiko pavyko ir į nūmesti. Toje pat srityje liūtai sudraskė 6 gyventojus. Dėl nepaprastai sausos žemos liūtai, iškodami vandens, nuolat išveržia į žmonių gyvenamas vietas.

BERLIN. Reicho vidaus reikalų ministeris nuo naujuoju mokslo metu pradžios mokyklose įveda normalią vokiečių rašybą. Šios rašybos rašmenys panašūs į ligšiolinės lotynų rašybos rašmenis.

BRATISLAVA. Slovaku vyriausybė antradienį paskelbė įstaiga, kuriuo nustatoma teisinė žydų padėtis Slovakijoje. Šiuo dekretu žydų savoka Slovakijoje nustatoma panaši, kaip nacionalsocialistinėje Vokietijoje, prisilaikant Niurnbergo įstatymu.

Tie ūvai buvo paleisti lygiai po vienerių metų, devynių mėnesių ir keturių dienų, kaip apie tai buvo suomių kariuomenės daliniai Leningrado miestui. Todėl Molotovas reikalavo, kad suomių kariuomenės daliniai būtų atitraukti per 25 km atgal nuo sienos.

Tariamieji Mainilos ūvai niekados iš suomių pusės nebuvu pagalbinti, kaip tai buvo pabrėžta suomių atsakomybės note. Tačiau Tarybų vyriausybė nepasitenkinė oficialiaus išaiškinimo pasiūlymu, bet 1939 metų lapkričio 30 d. pradėjo karą su Suomija.

Šiuo metu rugpjūčio 31 d. suomių kariuomenės daliniai, išvaduojant Karelį, taip arti priejo prie būvusių sienos, kad suomių artillerijos viršininkas įsakė paleisti septintą patrankos ūvį simboliskai pavaizduoti nepagristus amžių kalinimus.

Apie pietų laiką baterija buvo paruošta, ir lygiav 14 val. buvo paleisti Mainilos kaimo linkui septintetas ūvį. Tai buvo tikrai išpūdinga akimirka. Ant svinčiantių kareivinių užrašė parašą — I MAINILA. Pats divizijos vadovas sukomandoavo: „Pirmas ūvės — ugnis!“ Sudrebėjo žemė, pasigirdo

garsas ir išlekę ūvės. Dar kartą buvo sukomanduota — antras ūvės — ugnis! O vėliau sukomanduota trečia, ketvirta, penkta, šešta ir septinta karta. Ūvai buvo paleidžiami per tam tikrą laiko tarpo. Po to divizijos vadovas iškilmėsi pabrėžė, kad dar Mainilos ūvai tikrai yra paleisti.

Tie ūvai buvo paleisti lygiai po vienerių metų, devynių mėnesių ir keturių dienų, kaip apie tai buvo suomių kariuomenės daliniai Leningrado miestui.

Todėl Molotovas reikalavo, kad suomių kariuomenės daliniai būtų atitraukti per 25 km atgal nuo sienos.

Tariamieji Mainilos ūvai niekados iš suomių pusės nebuvu pagalbinti, kaip tai buvo pabrėžta suomių atsakomybės note. Tačiau Tarybų vyriausybė nepasitenkinė oficialiaus išaiškinimo pasiūlymu, bet 1939 metų lapkričio 30 d. pradėjo karą su Suomija.

Šiuo metu rugpjūčio 31 d. suomių kariuomenės daliniai, išvaduojant Karelį, taip arti priejo prie būvusių sienos, kad suomių artillerijos viršininkas įsakė paleisti septintą patrankos ūvį simboliskai pavaizduoti nepagristus amžių kalinimus.

Apie pietų laiką baterija buvo paruošta, ir lygiav 14 val. buvo

paleisti Mainilos kaimo linkui septintetas ūvį. Tai buvo ūvės. Dar kartą buvo ūvės — ugnis! O vėliau ūvės — ugnis!

Zeme, mano tėvų ir mano senelių žeme, tu tiek metų mus visus penėjai,

mano, mano tėvų ir mano tėvų seneliai buvai mūsų, tu ir vėl šiandienių buvai mūsų, nors taip nesenai tave buvau praradės. Zeme, mano tėvų, aš iš tavęs atėjau, tavo esu ir tavyje noriu pailsėti...

Iš lengvo palinksta jo žila galva, ir vėl pabučiuoja juodą žeme, kaip darydavo jo senasis tėvas kiekviena rytą ir vakara, kiekvienais metais pradėdamas sėjos ir kitus didžiuosius ūkio darbus.

Vši alškių ir alškių nurausta ryti, kiekie pasigirsta kibiru balsai, kažkur sumykia sodyboje melžiamas karvė, atskelta balės savo maldas žilasis ūkininkas ir palengva žingsniuoja pievomis. Galli rasa vilgo jo basas kojas, jis brenda ir brenda atolus arkliaus. Ūžengia pamatai ji arkliai, o jis prileidamas jems naujas žolės, paglosto savo myliumių

Iš visos Lietuvos

LAUKŽEMĖ

Prūviso lapių ir šernų

Miškuose atsirado daug lapių ir šernų; lapės paukščius vaginėja, o šernai nuolat šeimininkauja pačių bulvėse.

ANDRIEJAVAS ..

Gyva statyba

Tik praėjus karo audrai, gyventojai su entuziazmu imasi atstatymo darbų. Statyba kaimuose vydoma gana gyvi. Beveik visuose ūkiuose, kur yra nuo karo nukenėtie trobesiai, baigiamai statyti naujų.

Laukų darbai jau beveik baigti. Daugelyje ūkių vasarojus ir žiemmenčiai jau suvežti į kluonus ir kūlamai. Ūkininkai su nauja energija ruošia dirvas artėjančiai žiemmenčiai sejai.

Andriejavo miestelis taip pat plaučiamas. Nauja statyba norima pradėti tik mūrinę. (v.)

GARGŽDAI

Sumažėjo šeptiamają skaičių

Tuo po karo Gargžduose reikėjo maitinti apie 1.500 asmenų. Šis skaičius diena iš dienos mažėja. Vieni susirado darbo vietoje, kitiai išvyko į kaimus lauko darbų, o dalis išvažiavo dirbti į Rytprius. Dabar beveik visi nukentėjusieji nuo karo aprūpinti darbu, pastoge ir kasdienine duona. Maitinimo punktas pastaruoju metu įvairiems paliegaliams bei neturtingiems pragyventi pajamų išduoda per dieną apie 150 pietų. (v.)

Rūpinamasi atstatyti bažnyčią

Vietos klebono ir bažnyčios komiteto iniciatyva gyvi rūpinamasi naujos bažnyčios statyba. Dirba-

mos cementinės plytos, surastas naujai bažnyčiai statyti sklypas, rūpinamasi kita statybina medžiaga, ir ateinančių sezono norima pradėti pačios statybos darbus. (v.)

RIETAVAS

Geras medaus derlius

Rietavo valsčiuje yra keletas bičiunkų bei sodininkų, kurie į ūkio ūkių ūkius yra atkreipi ypatybių demesi. Šie jų ūkių gana rūpes ingai vartomi ir prižiūrimi. Šiemet medaus derlius esas geras. Šiek tiek medaus kiekvbei turėjo itakos ūkio vasara buvęs mažesnis saulėtų dienų skaičius.

MAURUČIAL

Pagerbtu žuvę vokiečių karių

Gražiai sutvarkytu kritusiu vokiečių karių kapai: aptverti tvorelėmis bei apsodinti gėlėmis; visur ant kapų pastatyti kryžiai.

Vienas pavyzdžiausai sutvarkytu kapų yra prie Mauručių gel. stočių kritusiam vokiečių kariui. Ant kapo pastatytas kulkus kryžius, padirbtas cementinis antkapis ir kapas papuoštas gėlėmis. Be to, Mauručių stočių ir ploto geležinkelinių iš savo sudėtinėlių aukų nupirkta vainika, kuris rugpjūčio 7 d. buvo iškilmingai nuneštas ir uždėtas ant kapo. Iškilmeje dalyvavo ploto ir stočių geležinkelinių bei vokiečių pareigūnai ir apylinkės gyventojai. Lietuviai gel. vardo žodžių tarė Mauručių stot. gel. tarautojas Juozaitis. Vokiečių gel. vardo kalbėjo Reichsbahn Inspektor H. Menzer, dėkodamas lieuviams už vokiečių karių pareikškā pagarbą ir nuoširdumą.

A. K.

Britai nuo birželio 22 d. neteko 1.200 léktuvų

BERLIN. DNB iš karinių sluoksnių patyrė, kad britų oro pajėgos nuo birželio 22 d. iki rugpjūčio 9 d. neteko daugiau kaip 1.200 léktuvų. Britai patys matė, kad jų „nesustojanti ofenziva“ yra sugnužusi, nes jau eilė dienų kai jie nebebuvo nei Kanale, nei okupuotoje srityje. Jie naktimis puoja vokiečių civilinius gyventojus. Tačiau ir per tuos naktinius skridimus į Reichą jems sunkū nuostolių padarė vokiečių priešlėktuvinė apsauga. Vokiečių oro pajėgos priešingai, jos ir toliau varo savo sėkmingesnę puolimą takticai ir dienomis, ir naktimis. Jos, taro kitok, su labai menkais vokiečių nuostoliais vis sėkmingesniam bombarduoja uostus ir kitus karinius įrengimus Skotijoje ir britų pakraščiuose. Jų veiklai virš Britanijos ir aplink ją nekludo kova Rytų fronte.

ANGLIJOS MEMORANDUMAS AMERIKAI

WASHINGTONAS. IX. 10. Jungtinė Valstybių vyriausybė gavo britų vyriausybės memorandumą. ROMA. IX. 10. Vyriausijo kai nuomenės vadovybė paskelbė nuostolių per rugpjūčio mén. sausį, iš kurių gaunami šie skaičiai:

Kai nuomenės ir milicijos Siaurės Afrikoje žuvo 163, sužeista 173, Graikijos Albanijos fronte žuvo 426, sužeista 866; Italijoje per orinius puolimus žuvo 9; Rytų Afrikoje žuvo 101, iš laivino žuvo 38, sužeista 75, pasigendama 74; oro pajėgų žuvo 32, sužeista 46, pasigendama 41. Iš gios sarašus taip pat įtrauki tie nuostoliai, kurių nebuvę įtraukti į ankstiau paskelbtus sarašus.

ITALIŲ NUOSTOLIAI PER RUGPJŪČIO MÉNESI

ROMA. IX. 10. Vyriausijo kai nuomenės vadovybė paskelbė nuostolių per rugpjūčio mén. sausį, iš kurių gaunami šie skaičiai:

Kai nuomenės ir milicijos Siaurės Afrikoje žuvo 163, sužeista 173, Graikijos Albanijos fronte žuvo 426, sužeista 866; Italijoje per orinius puolimus žuvo 9; Rytų Afrikoje žuvo 101, iš laivino žuvo 38, sužeista 75, pasigendama 74; oro pajėgų žuvo 32, sužeista 46, pasigendama 41. Iš gios sarašus taip pat įtrauki tie nuostoliai, kurių nebuvę įtraukti į ankstiau paskelbtus sarašus.

— Kūmai, tu laimingas, — braukdamas riedėti riedančias ašaras, įneka kaimynas — bet maniškai. Kur mano sūnūs, kur duktė? Visus iš savo žmėvėzė...

Užspringo kalba. Pirmasis nebesuranda žodžio savo kaimynui, kurio visa jaunoji žaima kažkur Sibire. Jis tyliu pasako:

— Kūmai, sugrįž mūsų žmėvėtieji. Tada jie mylias daugiau už mus savo žemę, nes dėl jos taip daug lūkentėjo. Griž, visi griž.

— Dieve duok, kad tik sugrįžt. Visi broliškai gyventume.

Praeina dar tylos valandėlė. Palengva užmiršimo siaučiamai papusto dalis ir kerta pirmuosius siūkius. Susvyrą geltonus avizus, paima abu po pirmą pėdą, suriša, pabučiuoja.

— Dieve duok, kad nustipioves ir sunaudodžiai Tavo dovanas.

Vėl pusto dalies, naujai jos skamba ir kiekvieną kartą, rodos, kalba:

— Sugrįž, sugrįž, sugrįž tikrieji žemės vaikai.

J. Palobūkis

KRONIKA

L. RAUDONAS KRYŽIUS BAGIA TERORO AUKŲ REGISTRACIJA

Jau anksčiau per spaudą skelbėme, kad Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyr. Igaliotinio Istaiga registruoja ištremtus į Sov. Rusijos gilumą asmenis, išsilaisvinusių politinius kalinius ir grūdinius trentinius, švęstus ar dengiusius politinius kalinius ir žuvusius per karą ar nuo bolševiku teoro asmenis. Registracija vykdoma užpildant atitinkamas anketas, kurios iš visos Lietuvos koncentruojamos Kaune.

Kai kurie Lietuvos Raudonojo Kryžiaus skyriai bei komitetai užpildytas ankietas jau atsiuntė, bet iš daugelio apskričių jų dar negavome.

Si registracija nepaprastai svarbi įvairiais atžvilgiais. Be labai svarbių statistinių tikslų, visų išvežtinių asmenų sąrašus reikia turėti vienoje vietoje ir tam, kad būtų galima patekti tarptautiniams Raudonajam Kryžiui, kad, tuo būdu ką nors apie juos sužinoje, galėtume informuoti gimines, rūpintis ju gražinimu ir t.t.

Sios registracijos baigimui pagreitinti visi Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Skyriai bei Komitetai prašomi kaip galima greičiau išdarbą baigti ir anketas atsiusti šiuo adresu: Kaunas, Kęstučio g. 6, Raudonojo Kryžiaus Vyr. Igaliotinio Istaigos Žinių Sekejai.

Jei kurie skyriai šios registracijos būtų nepradėję, kviečiami skubiai jos imtis. Anketų blankų galima reikalauti nurodytu adresu.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyr. Igaliotinis

Kaunas, 1941. IX. 11 d.

PAKELTOS MĘSAI PARDUODA-MU GYVULIU KAINOS

"Maistos" praneša, kad nuo š. m. rugpjūčio 25 dienos žymiai pakeltos kliauliai, raguočiai, veršiai ir aviai kainos.

VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO KAUNO PUNKTAS

Iš Gedimino g. Nr. 7 persikelė į Aušros g. Nr. 19/10 (buvo. Apyg. Ligoniu Kasos patalpas).

MIRĖ PROF. M. SONGAILA

Vakar, rugsėjo 11 d., mirusio VD Universiteto Statybos Fakulteto prof. Mykolo Songailos kūnas iš Kauno Miesto Ligonių nėšiantien 19 val. bus lydimas į Sv. Trejybės bažnyčią. Ryt, rugsėjo 13 d., Sv. Trejybės bažnyčioje už velionį bus pamaldos, o 17 val. velionies kūnas bus lydimas į kapines.

PRANEŠIMAS KAUNO IR VILNIAUS APYGARDŲ AGRONOMAMS

Sekmadienį, rugsėjo 14 d., "Maisto" fabrike, Kaune-Aleksote, bus suvažiavimas supažindinti su ivedamais skerdžiamu galviju rinkos nuostatais. Suvažiavimo pradžia 9 valandą. Apskritių agronomai iš Kauno ir Vilniaus apygardų kviečiami šiame suvažiavime dalyvauti.

Zemės ūkio Rūmų Pirmininkas

SIEMET NUMATOMA GAUTI APIE 240.000 TONU CUKR. RUNKELIU

Visoje Lietuvoje šiemet cukriniai runkeliai užsodinta 11.471 ha, taigi, 26% daugiau negu pernai. Dėl šalto pavasario runkelių sodinimas buvo pavėluotas apie 2–3 savaites, tačiau palankus vašaros oras derlių pataisė, ir šiemet visi trys cukraus fabrikai numato gauti apie 240.000 tonų cukr. runkelių. Praejiusiais metais buvo gauta 192.565 tonos.

GERAS GRYBU DERLIUS

Šiemet esant lietingam rudeniui, Lietuvos miškuose dygsta daug grybų. Ypač daug grybų yra Džukijos miškuose. „Sodybos“ grybų perdibimo imones Merkinėje ir Marcinkonyse dabar turi daug darbo. Taip pat ūkininkai grybus džiovina ir raugina žiemai.

RŪPINAMASI ŽUVUSIUJU LIE-TUVIU ŠEIMOMIS

Bolševikų teroro metu skuodiškai gyventojai visą laiką buvo persekiomi ir kišami į kalėjimus. Garsiosios Lietuvos medžioklės me-

tu iš Skuodo bolševikai ištrėmė apie 20 šeimų. Prasidėjus karui, žuvę trys partizanai. Susidares nukentėjusiems nuo karo šepti komitetas yra numates neolimje ašteityje likusiomis be maitintojų ūsimoms parūpinti miestely namelius, o galintiems verstis žemės ūkiui — padėti išgyti sklypeilius.

PIENO PERDIRBIMO BENDROVĖS TURI PRISTATYTI APY-SKAITAS

Pieno perdibimo bendrovėms, dar nea siuntuojams šių metų I-ojo pusmėčio apskaitas. Pienocentras primena, kad paskutinis terminas toms apskaitoms pristatyti nustatas š. m. rugsėjo 20 d.

PRANEŠIMAS

Vilnius IV Amatu Mokyklos mokslo prasidės š. m. rugsėjo mén. 25 d.

I mokyklą priimami asmenys, baigę 5 skyrius pradžios mokyklos, ne jaunesni 14 metų amžiaus.

Nori stoti į Vilnius IV Amatu Mokyklą, paduoda iki š. m. rugsėjo mén. 22 d. mokyklos direktoriaus vardu prašymus. Prie prašymo reikia pridėti: 1) išeito mokslas pažymėjimą iš 2) gimimo metrikus.

Mokyklo mokoma baldų stalių, statybos stalių ir muzikos instrumentų amatų. Mokslo laisvalė 3-jus metus. Baigusieji mokykla gauna, tekstanti amatininko vardą, pažymėjimą.

Prie mokyklos veikia bendrabutis, kur mokiniai nemokamai gauna kambarį, kura, šviesa ir patarnavimą. Neturtingi ir gabūs mokiniai gauna stipendijas. 90% uždirbtų mokyklos dirbtuvėse pinigų elina mokiniai naujai. Už mokslą nemokama.

Mokyklos adresas: Vilnius, Geros Vilties g. 22 Nr.

Mokyklos Direktorius

MADRIDAS. Ispanijos moterų vadė Pilar Primo de Rivera ketvirtadienį popiet grižo į Madridą iš Vokietijos, kur lankėsi keletą savaičių. Jos pasitiki aerodrome susirinko daug Falangai vadovaujančių asmenų ir Ispanijos moterų atstovų. I Pilar Primo de Rivera pasisakė esanti labai patenkinta savo kelione po Vokietiją ir pabrėžė tą nuosirdų priėmimą, kuris jai buvo parodytas draugingoje valstybėje.

I LAISVE

Redakcija — Duonelaičio 24, tel. 21414, 20520 ir 20530.

Administracija — Mickevičiaus 28 (medinis namelis), tel. 26375, 22430.

Mūsų gerbiamai bendradarbei
PANELEI STANEVIČIOTEI LIŪDAI,
jos mylimam, tėveliui mirus,
reiškiame giliausią užuojautą.
Artelės „Mada“ tarnautojai
ir darbininkai

Pranešame giminėms ir par-
žystamiams, kad mirė
VALERIJONAS PETRAUS-KAS
(buvo „Romuva“ korporantas),
gyv. Kaune, Valsiu g. v. 40,
but. 5.
Laikotuvės ivyks 13/IX. 17
val.
Nuliūdusi motina ir broliai

SPORTAS

Šiandien pradedamos

Šiandien, penktadienį, 15 val. Kauno sporto alkstyne pradedamos Lietuvos lauko teniso pirmenybės. Pirmenybės dalyvauja geriausi Lietuvos tenisininkai.

Vyrų vienete užsirašė 36 dalyviai, jų tarpe keletas vokiečių karių: Noek, Romann, Kohts. Dalyvų tarpe matome: Gerulaiti, Giedri, Jaskut, Zorni (visi Vilnius), Viršul, Kupreviči, Anilonis, Ramoški, Jodikas (visi Kauno), Vaikai, Kačanauskas (abu Šiauliai), Blūdžiai (Alytus) ir kt. Pavardės sako, kad aštriai susitikimui netrukus, nes pirmenybės susispieš patys gerieji baltojo sporto atstovai.

Moterų vienete vaizdas skurdus — tik 3 dalyvės: Ščukauskaitė, Pakalkaitė, Danauskaitė.

Dėl mažo moterų skaicius negalima pravesti moterų dvejetų, be to, žymiai sumenkėja mišrus dvejetas. Tuo tarpu vyrų dvejetų varžybos žada būti gausios, nes jose dalyvauja visi vienete užsirašiusieji.

Pirmenybės trukėta dieną. Numatoma per tris dienas jas baigti, jei tik netikė oro sąlygos nesutrukdyd žaldimų eigos.

SEKMADIENI KAUNAS — VILNIUS

Vilnius krepšininkai ir futbolininkai sekmadienį dar kartą mėgins pajėgumą su Kauno sportininkais. 10 val. bus krepšinis, 17 val. — futbolas. Futbolo rungtynių pertraukos metu ivyks įdomios dviračių lenktynės 10 km su baigimėmis kas kilometras. Visos rungtynės ivyks Kauno sporto alkstyne.

GERIAUSIOS VOKIETIJOS MOTERU PASEKIMOS

Ir šias metais Vokietijos moterys lengvoje atletikoje pasiekė vertingų pasiekimų. Geriausios lengvaletės atskrimis varžybose yra šios:

100 m Blask 12,2 sek., 200 m Winkels 25,5 sek., 80 m kliūtimis Peter 11,7 sek., iš aukštų graf. Solms 1,60 m, i toll Schulz 5,90 m, dūkas Mauermayer 45,25 m, iettis Plank 45,90 m, rutulys Mauermayer 13,26 m.

ANGLIJOJ NERA ARKLII LENKTYNIU

Karo metai Anglijos neberuošiamos tradicinės arklų lenktynės. Daug lenktyninių arklų parduota į Ameriką.

BONDAVALLIS NUGALEJO

Italijos plunksnos svorio bokso meistis Bond' avallis apgynė titulą prieš išsukėjus Massi. Bondavallis yra ir Europos pl. sv. meisteris.

Dėl didžial gerbiamo Prof. arch.

M. SONGAILOS
mirties Vytauto Didžiojo Universiteto Statybos Fakultetui ir Vileonės artimiesiems nuoširdžiai užuojautą reiškia

Buv. Vilkaviškio mokiniai
Int. Jastakaitė ir Int. Dragontė

Kauno „Valgis“ nuo 1941 m. rugsėjo mén. 16 d. išnuomoja savo

15 IMONIU RŪBINES.

Išnuomojimas vyks uždaromis varžytinėmis.

Šiūlymai, nurodant jame siūlomą nuomos kainą, savo parvare į adresa, primami „Valgio“ Centro kontoreje Ūkio skyriuje iki rugpjūčio 1 d. 14 val.

Smulkesnės žinias ir kitas sakygas galima sužinoti ten pat — Laisvės al. 29a, V aukštasis.

Kauno „Valgis“ 1001(1)

DARBO IR SOCIALINIU REIKALU VADYBAI SKUBIAI reikalingas labai geras mokiniai vokiečių kalba etatinis vertėjas — stilistas už gerg atlyginimą.

Kreiptis Kaune, Gedimino g. 40 Nr., telefonas 20642 Nr. 1014(4)

ISTAIKAI REIKALINGA sekretorė, mokiniai vokiečių kalba ir galinti rašyti mašinėle.

Pasiūlymus siusti „I Laisvė“ Ad-Jai V. T. 968(4)

teniso pirmenybės

ALIOCHINAS IR NIELSENAS PIRMAUJA

Europės šachmatų turnyre po ketvirtuoju rato padėtis yra tokia: Aliochinas ir Nielsenas po 2,5 tašku ir po vieną atidėtą partiją, Lundinas — 2,5, Bogoliubovas, Stoltzas, Felts, Kieninger ir Mrossas — po 2, Opočinskis — 1,5, Fuesteris, Rethy, Rabas, Rechteris, Cortleveris ir Lepinas — po 1 tašką, Rohacekas — 0 tašku ir viena atidėta partija.

ZUVO DU ŽYMŪS SUOMIŲ SPORTININKAI

Vyriausias žinomas suomių sportinės šeimos sūnus Kalle Jaervinenas, pasižymėjęs kaip geriausias suomiu rutulio stūmėjas, žuvę suomiu fronte. Ir žinomas slidininkas Kalle Jalakanenas taip pat mirė kareivio mirtimi kovoje prieš bolševikus.

VIS DÉLTO OWENSAS

Pažvelgę į lengvosios atletikos pašaulinių rekordų lentelę, pamatysim, kad proporcingai imant greičiausias bėgikas yra Jesse Owensas ir tai ne 100 m nuotolyje, bet 200 m.

Siaisiai metais krito keli bėgimė pašaulinių rekordų, kurie dabar yra tokie: 100 m Owensas (Amerika) 10,2 sek., 200 m Owensas (Amerika) 20,3 sek. (100 m per 10,15), 400 m Harbig (Vokietija) 46,0 sek. (100 m per 11,5), 800 m Harbig (Vokietija) 1:46,6 min. (100 m per 13,25), 1000 m Harbig (Vokietija) 2:21,5 min. (100 m per 14,15), 1500 m Haeggas (Švedija) 3:47,6 min. (100 m per 15,173), 2000 m San Romanis (Amerika) 5:16,8 min. (100 m per 15,84), 3000 m Kaeleris (Švedija) 8:09,0 min. (100 m per 16,3), 5000 m Maekis (Suomija) 14:08,8 min. (100 m per 16,976), 10.000 m Maekis (Suomija) 29:52,6 min. (100 m per 17,926).

RADIO PROGRAMA

SESTADIENIS, IX. 18 D.

5.00 Vokiečių kariams; 6.00 Malda, dienos mintys, Rytinis koncertas; 7.00 Zinių vokiečių kalba; 7.15 Zinių, pranešimai, tolimesnė dienos programma; 7.45 Koncertas; 8.00 Mankšta moterims, Vadovauja D. Nasvytytė; 8.15 — 9.15 per trauką; 9.15 Zinių; 9.30 Koncertas; 10.10 Užgesusi žvakė. Juozas Grušo novelė; 10.30 Muzartė kūrinių koncertas; 11.30 Apie lietuvišką knygą; 11.50 Veberio uvertūra „Stebuklingas šaulys“; 12.00 Varpu muzika iš Karo muziejaus. Zinių, tolimesnė dienos programma; 12.20 Plokštelės muzika; 12.30 Zinių vokiečių kalba; 12.45 Vidudienio koncertas (transliacija iš Vokietijos); 14.00 Zinių vokiečių kalba; 14.15 Popietinis koncertas (transliacija iš Vokietijos); 15.00 Zinių vokiečių kalba. Po žinių — pertrauka iki 16.00 val. 16.00 Garsų paradas; 17.00 Zinių vokiečių kalba; 17.15 Zinių, laikraščių naujienos, pranešimai; 17.45 Dalinuoja Stepas Gražinės 18.00 Rudens vakarai. Muzikos ir poezijos valanda. 19.00 Pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo

Tautų priešas pats demaska- vosi

Pavolgio vokiečiai išvežami į Siberiją. Taip nutarė Sovietų Sajungos Aukščiausioji Taryba. Ši žinia prieš porą dienų apskrido pasaulį ir dar kartą atskleidė jam viena iš šiurpiausių bolševikinio teroro metodų. Negirdėto žaurumo ntarimas, liečias 66,5% vienos savorios autonominės respublikos piliečių, sujaudino Ameriką, sukrėtė Europos tautas ir paskatino vokiečių tautą dar tvirtčiau sukaisti dantis ir sugniaužti kumštis žūtbūtinėje kovoje prieš raudonąją pabaiga.

Vaisi ypatingai šią žinią pergyvenome mes, lietuvių. Ji veikia ne tik mūsų protus ir širdis. Mūsu vaizduotėje ji atgaivina dar taip nesenus visą mūsų psichiką sukrėtusius valžius ir scenas. Mes matome savo brolius, seseris, artimuosius ir geriausius būčiulius, su prie koju pristiglaudusiais vakaistis ir kūdikiais ant ranku, apstotus plikais durtuva ginklrotučekistu ir kupinomis sielvartu sunkvežimiu voromis gabenantus... užkaltus vagonus. Mes žinome, kad savo kryžiaus kelias į Altajaus toumas nelaimingieji mūsų tautiečiai nusėjo kūdikiu, gimdyvii, ir bent kiek silpniesnių lavonais.

Taip buvo taikos metu, taip buvo vežama kiek daugiau kaip 30.000 narių mažos tautos, kuri plėšama ir prievertaujama rodėties, tylu pasipriešinimą, bet kurių nekariovo. Galima vaizduotis, kaip visa tai atrodo karos metu, kuris ir šaip menkai organizuota bolševiku transportu turėjo visai dezorganizuoti ir kada vežama apie 400.000 žmonių tos tautos, kuri atviroje kovoje neša bolševizmui mirti.

Deportavimo priemonė, pritaikyta Pavolgio vokiečiams, tai nėra kova prieš fašizmą, kaip paprastai šaukia raudonieji vadai; tai kova prieš vokiečių tautą ir prieš savo autonominės šalių laudi. Jeigu iš Lietuvos pirmuoju užsimojimu išgabentame apie 1,5% visų gyventojų, bolševikai bent patys sau galėjo meluoti, kad išgabena liaudies priešus, tai kaip pateisins kad ir akiplėškiausias sofistas ši naujausiai trėmima, kada tremiama 66,5% visos liaudies, o iš kurių sričiu, angvientu tik vokiečių, ir visas 100%? O gal Pavolgio sritis buvo koks neramužiūdinas ir bent iš dalies pateisina šią „atsargumo priemonę“? Žinome, kad Volgos žemury apie Saratovą ir Pokrovską abiejuose Volgos kraantuose jau Kotrynos II laikais iškūrė vokiečių kolonistai, kurie vertėsi daugiausia žemės ūkiu, buvo pavyzdingi ūkininkai ir geri lojalūs piliečiai. Toli nuo savo muterlando jie išsaugojo giminą kalbą ir senus germanų papročius, net tokius, kurie išsenojo tėvynėje ilgainiui išnyko. Porevolucioninės metais jiems teko gerokai nukentėti nuo stalininių penkmečių, kurie suardė ju kruopščiai tvarkomus ūkius. Ivaiziai laikotarpiai daug ju emigravo arba buvo ištremta. Vien 1921 m. į Ameriką išsikėlė per 70.000. Vis dėlto iš 600.000 1914 metais Pavolgyje dar gyvenusių vokiečių ligi šio laiko buvo išlikę apie 400.000. Jie pakėlė agrarines reformas ir, būdamai, kaip ir visi vokiečiai, gime organizatoriai, turėjo geriausiai visoje SSSR tvarkomus kolchozus, iš kuriu bolševiku valstybė, jei ši savoka iš viso jai tinka, turėjo daugiausia naudos.

Po šito gėdingo žygio, masinio savo piliečių trėmimo vien dėl to, kad jie yra vokiečių tautybės, ar dar galės skelbi raudonieji agitpropai, kad bolševikai nekovojas su tautomis, ir, išgabendami iš vienos vietas 100% gyventojų, ar vis dar tvirtins, kad gabunami liaudies priešai? Tai kur tada natūliaudis? Matyt, Pavolgio vokiečių tarpe neatsirado iščiamu sau'ėles, kurie galėtu likti savo šalyje „liaudies“ vardu. Tai didi jiems garbė, bet kartu ir didi auka.

Roosevelto kalba per radiją

VAŠINGTONAS. IX. 12. Rooseveltas pradėjo savo kalbą, pakartodamas „Greer“ incidento vaizdavimo amerikietišką variantą. Priešingai oficialiam vokiečių tvirtinimui, jis pareiškė, kad vokiečių povandeninis laivas pirmasis, be jokio išpėjimo, pradėjo ugnį į naikintoją. Jungtinė Valstybių naikintojas buvęs vandenye, kuriuos jam paskirta ginti. Iš tokio veikimo būdo, tvirtino Rooseveltas, matyt nevaržomos prievertos politika, nukreipta prieš kiekvieną jūromis plaukiantį laivą, nežiūrint, ar jis dalyvauja karę, ar ne. Čia buvęs „piratiškas“. Ir tai buvęs jau nepirmas vokiečių piratų šiame kare veiksmas prieš Jungtinę Valstybių vėliavą. Vienas puolimas sekės po kitą. Rooseveltas po to paminėjo atsitikimus su laivais „Robin Moore“, „Sessa“ ir „Steel Seafarer“. Be to, jis tvirtino, kad šiuometu birželio mėnesį vienas Šiaurės Amerikos vandenye plaukės Jungtinė Valstybių karos laivas ilgai buvęs persekiomas vieno povandeninio laivo. Keturi nuskandintieji ar užpultieji laivai turiėję Jungtinę Valstybių vėliavą. Penktasis laivas plaukės su Panamos vėliava.

Rooseveltas toliau pareiškė, kad Jungtinės Valstybės, nežiūrint i vieną tai, valdžiusios savo nervus ir nepuolusios į istoriką. Didelei tautai būtų buvusi negarbė daryti didelį dalyką iš atskiro incidento. Tačiau būtų taip pat nepateisina ma kvalybė tokios rūšies incidentų reikšmę mažinti, — kuomet esama įrodymų, kurie aiškiai sakuo, kad šis incidentas toli gražu nėra izoliuotas, o sudaro „bendro plano dali“.

Toliau savo kalboje Rooseveltas paminėjo „nacių samokslus“ visame Vakaru pusutulyje ir pareiškė, kad, jei pasaulis, esas už Amerikos kontinento ribų, būtų valdomas ašies valstybiu, tai tos valstybės savo pajėgumu laivus statyti žymiai pralenktu Jungtinės Valstybes. Jungtinės Valstybės, pažymėjo toliau Rooseveltas, vėdantios labai paprasta principinė politiką, būtent ta, kad jokiai tauta neturi teisės pasaulio vandenynus dideliam nuotolyje nuo karos veiksmų lauko daryti nesaugiaus kitų valstybių prekybai. Atėjės laikas, kada Jungtinė Valstybių tauta turinti išsiktinti, jog „Jungtinė Valstybių saugumui gresia pavojus“, ir kad toliau taip nebegali būti. „Dvi gynimosi atramos“ būsiančios išlaikyto — būtent, karo medžiagos tiekimas Hitlerio priėmams ir, antra, jūrų laisvę,

Atėjės laikas „aktyviai gynybai“. Jungtinė Valstybių jūrų ir oro patruliams taip pat tenkanti patreiga išgyvendinti Jungtinė Valstybių vedamą jūrų laisvės politiką — ir, būtent, dabar. Tai visai paprastai reiškia, kad patruliniai laivai ir lėktuvai saugos visus prekybos laivus ir, būtent, ne tik Amerikos laivus, bet ir po bet kurių vėliava plaukiančius laivus, vedančius prekybą Amerikos „gynybos vandenye“. Iš Amerikos pusės nesas joks karo veiksmas, jei ginamos ūrios, kurios turi svarbos Amerikos gynybai. „Nuodabar, — pasakė žodiškai Rooseveltas, — vokiečių ir Italų karo laivai į šiuos vandenyes, kurie yra svarbius Amerikos gynybai, galės plaukti tik savo pačių rizika. Isakymuose, kuriuos aš, kaip vyriausias karos pajėgų vadavas, davian Amerikos armijai ir laivynui, liepiau tą politiką vykdysti ir, būtent, tuojan.

Rooseveltas baigdamas pareiškė, kad tatai esas vienintelis galimumas išlaikyti tą gynimosi siešinę, kurią aplink Vakarų pusutulį išlaikyti yra Jungtinė Valstybių pareiga. Jis nedares sau jokių iluzijų dėl šio žygio rintumo.

VAŠINGTONAS. IX. 12. Prezidentas Rooseveltas savo kalboje, pasakytoje per radiją, be ko kito, pareiškė, jog Vokietijos ir Italijos karos laivali į Amerikos „gynimosi vandenye“ nuo dabar galės tik savo rizika iplaukti. Jis, Rooseveltas, kaip vyriausiasis kariuomenės ir laivyno vadavas, davęs išakymą ka-

riuomenei ir laivynui šią politiką užpuolimai ant Jungtinė Valstybių laivų nėra paskiri atsikimai ir kad šie „tarptautinio neteisėtumo“ aktai esą pasireiškimių tų siekių, kurie jau nuo seniai yra aiskūs Jungtinė Valstybių gyventojams. Rooseveltas pasakė, kad nacių tikslas esas panaišinti jūrų laisvę ir patiemis paminti absolūti jūrų kontrolę ir joje viešpatavimą.

Kaip tik jie paminti į savo rankas jūrų kontrolę, jie tuoju padarytu laisvą kelią sekandiam savo žygini, tai yra, Jungtinę Valstybių ir Vakarų pusutulio užviešpatavimui ir būtent „užviešpatavimui smurtu“. Toliau Rooseveltas pakartojo tvirtinimą, jog Jungtinės Valstybės laikosi „grynaus defensyvinės politikos“. Neturėtų būti leidžiamasi į smulkmens ir statoma sau klausimas, ar Jungtinės Valstybės turėtų pradeti gintis po penktą, dešimto ar dvidešimtojo užpuolimo: „Leikas mums gintis jau dabar yra atėjės“, taip baigė Rooseveltas savo kalbą.

Reicho Komisaras Baltijos kraštams kalbėjosi su Kauno vyskupu ir katalikų dvasininkijos atstovais

BERLIN. IX. 11. DNB žinomis, vokiečių Reicho komisaras Baltijos kraštams kalbėjosi su Kauno vyskupu ir katalikų dvasininkijos atstovais. Reicho komisaras Lohse proga pareiškė, kad jo vadovaujami valdžios organai daug dėmesio kreipia į katalikų bažnyčios atstatymą šiotoje erdvėje ir yra nusi-

statę jam savo geriausiomis jėgomis padėti.

Toliau jis nurodė, kad jis ir jo bendradarbiai kiekvienu metu priims pageldavimus ir pasiūlymus, kurie gali patarnauti naudingam bendradarbiavimui.

Pamaldos beveik visose Baltijos kraštų bažnyčiose jau vėl vyksta.

Rooseveltas tarėsi su Umanskiu Amerikos delegacija Šiandien ar rytoj išvykstanti į Maskvos konferenciją

VAŠINGTONAS. IX. 12. Prezidentas Rooseveltas ketvirtadienį dalyvaujant užsienių reikalų ministeriui Hullui, apie pusantros valandos kalbėjosi su sovietų ambasadoriumi Umanskui. Išvykdamas į Baltijų Rūmų Hullis, kaip Associated Press praneša, pareiškė, jog pasikalbėjimo tikslas buvęs aptarti visus Jungtinės Valstybes ir Sovietų Sajungą liečiančius klausimus. Jungtinė Valstybių misija į Anglijos, Jungtinė Valstybių ir sovietų konferenciją penktadienį ar šeštadienį išvyksianti į Maskvą.

ADPOVANOTIEJI

BERLIN. IX. 11. Fiureris ir vyriausiasis karos pajėgų vadavas, pa-

siūlius vyriausiajam kariuomenės vadui generalfeldmaršalui von Brauchitschui, Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiumi apdovanojo: pionierių generolą Foersterį, vieno armijos korpuso vadą generolą, vieno pėstininkų pulko vadą pulkininką leitenantą Kennicke, vieno kalnu šarvuociu šaulių dalinio vadą pulkininką leitenantą Langą, vienos šarvuociu žvalgybinės dalies kuopos vadą kapitoną Borchardą, vieno pionierių bataliono kuopos vadą vyresnį leitenantą Kalbitza ir vieno pėstininkų pulko būrio vadą viršilą Jungkunstą.

TRAUTLOFTO ESKADRILĖS LAIMĖJIMAI

BERLIN. Rugsėjo 7 d. Trautlofto naikintuvų eskadrilė numušė 1.200-ąjį priešo lėktuvą ir pasiekė 1.238-ąjį laimėjimą. Iš 850 Rytuose numuštų lėktuvų buvo 500 bombonešių ir 350 naikintuvų. Pasiekusi 1.238 oro laimėjimus, ta eskadrilė neteko tik aštuonių savo lėktuvų. Šeši tos eskadrilės pilotai buvo priversti nusileisti prieš teoritorijoje. Visi tie šeši lakiūnai ilgiausiai per 12 dienų grįžo vėl į savo linijas.

GEN. DENTZAS BUS PASKIRTAS Į SVARBIĄ VIETĄ

VICHY. IX. 11. Kaip pranešama iš informuoto šaltinio, ką tik iš Sirijos sugrįžęs generalas Dentzas bus paskirtas į svarbią vietą. Jam būsias pavestas uždavinys, glaudžiai susiję su jo prityrimu, ištakos išvaidomis.

AMERIKOS KVEKERIAI PĀDES PRANCŪZAMS

VICHY. Valstybės galva maršalas Petainas priėmė Šiandien „American French Service Committee“ (Amerikos kvekerių organi-

zacijos) Europos sekcijos direktorių Kershnerį. Jis valstybės galvai pranešė, kad netrukus iš Jungtinė Valstybių atvyks dar daugiau kvekerių sajūdžio delegatų, ir kad komitetas ateinančia žemą vyapčių rūpinius steigti mokyklų virtuvės ir dalinti pieną prancūzų vaikams. Maršalas Petainas padėkojo Amerikos kvekerių atstovui Prancūzijos vyriausybės ir prancūzų tautos vardu.

VICHY. Generalini Prancūzijos rezidentą Tunise admirolą Estevą kevirkortieni popiet priėmė ministras pirmininko pavaduotojas admiralas Darlanas. Kaip iš gerai informuotu prancūzų sluoksnui pranešama, šis Estevos lankymasis Vichyje yra eilinis jo susitikimas su vyriausybės atstovais tikslu pastartai einamaisiais klausimais.

PARYŽIUS. Šiandien Pierre Lavalis išvyko į Ligoninę, kur jis gydėsi lygių dvj savaitės.

ROMA. Roosevelto atstovas prie Vatikano Myronas Tayloras Šiandien vėl atvyko į Vatikaną ir lankėsi pas valstybės sekretorių kardinolą Maglione. Vizitas truko apie vieną valandą.

ROMA. Oficialiai pranešama, kad per Palermo bombardavimą iš oro nakti į rugsėjo 8 d. buvo 41 žmogus užmuštas ir 56 sužeisti.

ISTANBULAS. Anatolijos telegramų agentūra praneša, kad Ankara, pirminkinjant, užsienių reikalų ministerijos generaliniams sekretoriui Manemencoglui, prasidėjo vokiečių ir turku ūkio derybos.

TOKIO. Britų ambasada pranešė, jog rugsėjo 24 d. į Yokohamas uostą atvykstas kinų laivas „Anhui“ palinti į Japonijos evakuojamus anglus.

Angļų aviacija pažeidė Šveicarijos neutralumą

BERNAS. Kaip aiškėja iš Šveicarijos telegramų agentūros ir kompetentingų Šveicarijų karinių šaltinių pranešimų, praėjus nakti, puldamos Italijos teritorija, karinės anglų oro pajėgos vėl pažeidė Šveicarijos neutralumą. Abiejose pranešimuose sakoma, kad praėjus nakti keli svertimos valstybės lėktu-

vu būriai perskrido vakarinę prancūziskosios Šveicarijos dalį, pradžioje iš Šiaurės vakarų į piešiūrą (vadinasi, išskrendant) ir paskui — priešinga kryptimi (vadinasi, išskrendant). Kelj lėktuvai, kai toliau nurodoma, tam lika laikai skraidė virš Ženevos.